

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2008. évi április hó 29. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság a hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt **I.rendű vádlott és társa** ellen indult büntetőügyben a Somogy Megyei Bíróság B.81/2007/26. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- mellőzi a vádlottak bűnösségének megállapítását hivatali visszaélés büntetében (Btk.225.§);
- a vádlottak által elkövetett közbizalom elleni cselekményeket 2-2 rb. közokirat-hamisítás büntetékének minősíti (az I.r. vádlott esetében a Btk.275.§ (1) bekezdésének a) pontja, a II.r. vádlott esetében a Btk.274.§ (1) bekezdésének b) pontja);
- II.rendű vádlottal szemben mellőzi a pénzmellékbüntetés kiszabását;
- a bűnjelekre vonatkozó rendelkezést akként változtatja meg, hogy mellőzi a lefoglalási jegyzőkönyv, valamint a házkutatási határozat elkobzását és megsemmisítését, azok iratokhoz csatolását rendeli el.
- megállapítja, hogy az I.r. vádlottat terhelő bűnügyi költség összege helyesen 50.712 (ötvenezer-hétszázötvenkettő) forint;
- felhívja az elsőfokú bíróságot, hogy a fennmaradó 12.600 (tizenkettőezer-hatszáz) forint bűnügyi költség viseléséről különleges eljárás keretében döntsön.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s

A Somogy Megyei Bíróság az I.r. vádlott bűnösségét 1 rb. hivatalos személyként elkövetett visszaélés személyes adatokkal büntetében, 1 rb. hivatali visszaélés büntetében, 1 rb. hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, valamint 1 rb. társtettesként elkövetett csalás vétségében állapította meg, ezért őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap börtönre, 50.000 forint pénzmellékbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A II.rendű vádlott bűnösségét 1 rb. társtettesként elkövetett csalás vétségében, 1 rb. társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, valamint 1 rb. bűnsegédként elkövetett hivatali visszaélés büntetében állapította meg, ezért őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap börtönre, 50.000 forint pénzmellékbüntetésre, valamint 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a II.r. vádlott különös visszaeső. Határozott a bűnjelekről, köztük a lefoglalási jegyzőkönyv és házkutatási határozat elkobzásáról és megsemmisítéséről, valamint kötelezte a vádlottakat a bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész mindkét vádlott terhére súlyosításért, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabása iránt, a vádlottak és védőik felmentés végett jelentettek be fellebbezést.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az ügyészi fellebbezést módosítva tartotta fenn. Indítványában a vádlottak bűnösségének hivatali visszaélés büntetében való mellőzését, bűnösségük 2 rb. közokirat-hamisítás büntetében való megállapítását, a II.r. vádlottal szemben a pénzmellékbüntetés kiszabásának és az okiratok elkobzásának mellőzését, valamint az I.r. vádlottat terhelő bűnügyi költség összegének korrigálását indítványozta.

Hasonlóképpen fenntartották fellebbezésüket a vádlottak és a védők; az I.r. vádlott védője elsődlegesen bizonyítottság hiányában védence felmentését, másodlagosan a kiszabott szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztését kérte, míg a II.r. vádlott védője bűncselekmény hiányában védence felmentését kérte.

A bejelentett fellebbezések közül az ügyészi fellebbezés - a fellebbviteli főügyészség indítványában szereplő módosításokkal - alapos.

A másodfokú bíróság a jogorvoslattal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése alapján a megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

A felülbírálat keretében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az iratok tartalma alapján - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdésének a) pontjára - az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

A II.r. vádlottat a 9. sorszám alatti összbüntetési ítéletéből 2004. október 30. napján bocsátották feltételes szabadságra, a feltételes szabadság próbaideje 2006.

március 10. napján járt le, büntetését is e napon kell kitöltöttnek tekinteni (II.r. vádlott erkölcsi bizonyítványa a nyomozati iratok I/C. kötetének 123. oldalán).

Mellőzi a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet 8. oldalának 5. bekezdésében szereplő megállapítást, mely szerint a vádlottak 2006. június 16-án, illetve 17-én megállapodtak abban, hogy a **sértett**től jogosulatlanul megszerzik az általa használt Opel típusú gépjárművet. Ez a megállapítás iratellenes, ugyanis sem a vádlottak vallomásaiban, sem egyéb bizonyítékokban nincs utalás arra, hogy a vádlottak között mikor született ilyen megállapodás.

A II.r. vádlott 2006. június 17-én - **asértett** személyi adatainak és az általa használt személygépkocsi adatainak 19 óra 41-42 perckor történt lekérdezése előtt - 18 óra 23 perckor, valamint 19 óra 17 perckor hívta mobiltelefonján az I.r. vádlottat. Az I.r. vádlott az adatok lekérdezése után közvetlenül, 19 óra 53 perckor hívta a II.r. vádlottat (híváslisták a nyomozati iratok I/B. kötetének 33. oldalán).

2006. június 19-én, a gépkocsi **sértett**től történt elhozatala napján az I.r. vádlott hajnali 3 óra 17 perckor hívta II.rendű vádlottat. A II.r. vádlott 4 óra 10 perckor hívta I.rendű vádlottat, a hívás alkalmával a II.r. vádlott mobiltelefonja F..... bázisállomásra kapcsolódott rá. Ez a helység a II.r. vádlott lakóhelye és az elkövetés helyszíne közötti útvonal közelében található. A gépkocsi elvitelére 05 óra 30 és 06 óra 15 perc között került sor. Ezt követően a vádlottak még 3 ízben beszéltek egymással; II.rendű vádlott 09 órakor, 10 óra 57 perckor és 11 óra 23 perckor hívta az I.r. vádlottat (híváslisták a nyomozati iratok I/B. kötetének 35. oldalán, valamint 99. oldalán).

A **sértett**től elhozott gépkocsit az I.r. vádlott vezette, azt a gépkocsit, amivel a vádlottak a helyszínre érkeztek, a II.rendű vádlott vezette (**sértett** tanúvallomása a nyomozati iratok I/C. kötetének 51. oldalán, valamint a 14. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 9. oldalán).

Mellőzi a másodfokú bíróság az ítéletből a „pe” megjelöléseket, mert az szükségtelen.

A fenti kiegészítésekkel, illetve helyesbítésekkel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás mentessé vált a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, így az a Be.352.§ (2) bekezdése alapján irányadó volt a fellebbezési eljárásban is.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok betartásával folytatta le, az ügy helyes megítéléséhez szükséges részleteket feltárta, ténymegállapításait kellően megindokolta.

A másodfokú bíróság anélkül, hogy megismételné az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységét - részben a védelmi érvelésre is reagálva -, az alábbiak kiemelését tartja szükségesnek:

Az okirati bizonyítékok, illetve az I.rendű vádlott e körben tett vallomása alapján nem volt kétséges, hogy az I.r. vádlott kérte le hivatali számítógépén azonosítójának és jelszavának segítségével a BM Központi Hivatalának nyilvántartásából először az-..... forgalmi rendszámú Opel Astra személygépkocsi adatait, azt követően nyomban a **sértett** üzemben tartó személyi- és lakcímadatait. Az elsőfokú bíróság helyesen vetette el az I.r. vádlottnak e körben előadott védekezését, mely szerint polgárőrök jelzése miatt kérte le az említett adatokat. A sértett elfogadott és aggálytalan vallomása szerint soha nem közlekedett a gépkocsival S.....on, illetve környékén, és erre egyéb bizonyítékot sem sikerült beszerezni. Az I.r. vádlott nem jelölte meg a jelzést adó polgárőr nevét, holott - állítása valósága esetén - elemi érdeke fűződött volna a polgárőr megnevezéséhez. A közel két esztendő óta folyó eljárásban nem merült fel a gépkocsival kapcsolatos bűncselekmény elkövetésére utaló körülmény, így a gépkocsi, illetve üzembentartója adatainak lekérdezését semmi nem indokolta.

Nem tisztázott, hogy a gépkocsi hamis okiratokkal történő lefoglalására milyen bűncselekmény miatt került sor a gépkocsi üzemben tartójától, a **sértett**től. A sértett által is elismert 50.000 forint vételártartozás ugyanis önmagában nem meríti ki semmilyen bűncselekmény törvényi tényállását.

A B.....i Rendőrkapitányság által készített jelentés szerint a két hamisított közokirat, a lefoglalásról szóló határozat és jegyzőkönyv formai és tartalmi szempontból pontosan megfelel a rendőrség által használt Robotzsaru 2000 programban található határozatnak és jegyzőkönyvnek, amelyhez az I.r. vádlottnak volt hozzáférési lehetősége. A határozat keltezésénél a nyomtatványt készítő személy elmulasztotta az eredeti S..... helységnév átírását, azt hibajavító festékkel É..... helységnévre javította. A kéz- és gépirásszakértő a lefoglalási határozaton szereplő kézírás tekintetében nem tudott kategorikus véleményt adni a készítő személyére nézve. Ennek okát a szakértő abban jelölte meg, hogy az iraton mindössze egy aláírás és az É..... helységnév készült kézírással. A határozott vélemény-adáshoz tehát meglehetősen kevés kézírás állt rendelkezésre az iraton, szemben a másik irattal, amelyen lényegesen több volt a kézzel írt szöveg. A szakértő a lefoglalásról szóló jegyzőkönyvben olvasható kézírásból megállapította, hogy az I.rendű vádlott kezétől származik. A két okirat tartalmi összefüggése, valamint a felhasználás körülményei alapján nem lehet kétséges, hogy mindkét okirat készítése az I.r. vádlott személyéhez kapcsolódott. Az okirat-hamisítás nem csupán kézírással, hanem gépirással is megvalósítható figyelemmel az okiratban foglalt adatok valótlanosságára.

A védelem vitatta a felismerésre bemutatás, főként a tárgyaláson való felismerés bizonyító erejét. A nyomozás során végrehajtott felismerésre bemutatás a II.r. vádlott esetében vezetett eredményre. A sértett fényképről való bemutatás alapján teljes határozottsággal a II.r. vádlottban ismerte fel az eljárásban részt vevő civil ruhás személyt. Tény, hogy a **sértett** a nyomozás során bemutatott fényképek alapján nem tudta azonosítani az I.r. vádlottat, szemben a tárgyaláson történt felismeréssel. A felismerésnek ez a módja arra utalt, hogy az elkövetőnek a

tárgyaláson előben való azonosítása könnyebbnek bizonyult a nyomozás során fényképről való felismertetéssel szemben.

A vádlottakkal szemben a cselekmény elkövetésére utaló közvetlen bizonyíték volt a közöttük az adatok lekérdezésének időpontja, illetve a gépkocsi lefoglalásának időpontja körül bonyolított többszöri, a híváslistákkal alátámasztott telefonhívás ténye, valamint a II.r. vádlott tartózkodási helye a bűncselekmény elkövetését megelőző telefonbeszélgetés idején.

A másodfokú bíróság által kiemelt bizonyítékok egymást kiegészítve olyan zárt láncolatot alkotnak, amelyek minden kétséget kizáróan bizonyítják a vádlottak büntetőjogi felelősségét.

A kifejtettek miatt a másodfokú bíróság alaptalannak találta a védőknek az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységét támadó és ezen keresztül a felmentésüket célzó jogorvoslati kérelmét.

A tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlottak bűnösségére, cselekményeik minősítése azonban csak részben felel meg az anyagi büntetőjogszabályoknak.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottak büntetőjogi felelősségét a Btk.225.§-ába ütköző hivatali visszaélés büntetében is megállapította. A Legfelsőbb Bíróság 3/2007. számú büntető jogegységi határozata értelmében, ha az elkövető egy cselekményével valósítja meg a hivatali visszaélés büntettét (Btk.225.§-a), valamint a hivatalos személy által elkövetett személyes adattal visszaélés büntettét (Btk.177/A.§ (2) bekezdése), a bűnösség csak az utóbbi bűncselekményben állapítható meg; az alaki halmazat csupán látszólagos. A hivatalos személyként megvalósított személyes adattal visszaélés büntette olyan speciális törvényi tényállás, amely mellett a hivatali visszaélés büntette a látszólagos alaki halmazatra figyelemmel nem állapítható meg.

A látszólagos alaki halmazatban álló cselekmények elbírálása során megállapított speciális cselekménnyel látszólagos halmazatban álló másik cselekmény tekintetében nincs helye felmentő rendelkezésnek, a vádlott bűnösségét egységesen a speciális bűncselekményben kell megállapítani.

A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság felmentő rendelkezés hozatala nélkül mellőzte a vádlottak bűnösségének megállapítását a Btk.225.§-ába ütköző hivatali visszaélés büntetében.

Az irányadó tényállás szerint az I.r. vádlott mint hivatalos személy két darab hamis közokiratot készített, melyeket a későbbiekben a II.r. vádlottal együtt közösen használtak fel. A közokirat-hamisítás büntette esetén a rendbeliség a hamis közokiratok számához igazodik, ezért a vádlottak közbizalom elleni cselekménye 2 rendbelinek minősül.

A csalás vétsége vonatkozásában a bűncselekmény tényállási elemeként meghatározott kár a **sértett**nál is felmerült, hiszen ő a gépkocsi vételára fejében 450.000 forintot fizetett ki T. Sz. részére, mindössze 50.000 forint megfizetésével maradt adós. A gépkocsi elvitele folytán tehát őt is érte kár.

A megyei bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó körülményeket alapvetően helyesen tárta fel. Azok a II.rendű vádlott vonatkozásában annyiban szorulnak kiegészítésre, hogy további súlyosító körülmény, mely szerint két okból is a felemelt büntetési tételt kellett vele szemben alkalmazni. Ugyancsak súlyosító körülményként kell értékelni, hogy a vádlott az újabb bűncselekményeket a feltételes szabadság letelte után igen rövid idő, 3 hónap múlva követte el.

Az elsőfokú bíróság elmulasztotta a vádlottakkal szemben kiszabható büntetési tételkeret meghatározását. Ezt a mulasztást pótolva a másodfokú bíróság a Btk.85.§ (3) bekezdése alapján megállapította, hogy az I.rendű vádlott esetében az irányadó büntetési tételkeret 2 hónaptól 7 és fél év, a II.rendű vádlott esetében 2 hónaptól 4 és fél év szabadságvesztés-büntetés.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlottakkal szemben szabadságvesztést szabott ki. A szabadságvesztés tartamát a bűnösségi körülményekkel arányban álló mértékben határozta meg, annak enyhítésére az I.r. vádlott esetében a cselekmények tárgyi súlyára, a II.r. vádlott esetében az előéletére figyelemmel nincs mód. Nem hagyható figyelmen kívül a vagyon elleni cselekmény elkövetési módja. Az I.r. vádlott rendőri hivatását felhasználva, a II.r. vádlott hivatalos eljárást színlelve követte el a csalás vétségét. A vádlottak magatartása alkalmas volt arra, hogy az állampolgároknak a rendőrségbe, mint közhatalomba vetett bizalmát megingassa. Erre figyelemmel a szabadságvesztés végrehajtásának az I.r. vádlott védője által kért próbaidőre való felfüggesztése (Btk.89.§-a alapján) szóba sem kerülhetett.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a II.rendű vádlottat pénzmellékbüntetésre ítélte. A Btk.64.§ (1) bekezdése szerint a pénzmellékbüntetés alkalmazásának feltétele az, hogy a határozott tartamú szabadságvesztésre ítélt személy megfelelő keresettel, (jövedelemmel) vagy vagyonnal rendelkezzen. A vagyoni bizonyítvány szerint a II.r. vádlottnak nincs vagyona. Miután a II.r. vádlott nem nyilatkozott személyi körülményeire, így az elsőfokú ítéletben is annyi került rögzítésre, hogy nem ismert munkahelye, illetve jövedelme. Ilyen körülmények mellett a pénzmellékbüntetés törvényi előfeltétele hiányzott, ezért a másodfokú bíróság annak kiszabását mellőzte.

Az elsőfokú bíróság a sértettől lefoglalt hamis határozat és jegyzőkönyv elkobzásáról és megsemmisítéséről tévesen a *Be.77.§* (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján rendelkezett, ugyanis az elkobzásról a Büntető Törvénykönyv 77.§-a rendelkezik. A bűnjelekről szóló rendelkezés azonban nem csak e miatt téves, hanem azért is, mert az okiratok nem tekinthetők a bűncselekmény tárgyának.

A bűnjelként lefoglalt okmányok sorsáról nem a Btk., hanem a 11/2003. (V.8.) IM-BM-PM együttes rendelet 1.§ (2) bekezdése tartalmaz rendelkezést. Ennek értelmében a hatóság a bűnjelként lefoglalt okmányt az ügyirathoz csatolja, és ott kezeli. Ezért a másodfokú bíróság a lefoglalt okiratok elkobzására és megsemmisítésére vonatkozó döntést megváltoztatta, és a lefoglalt okiratok iratokhoz történő csatolását rendelte el.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az I.rendű vádlottat kötelezte a kirendelt védő díjának a megfizetésére, amely annak folytán merült fel, hogy az I.r. vádlott meghatalmazott védője a 2007. december hó 4. napján tartott tárgyaláson a szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg. Az elsőfokú bíróság a meghatalmazott védő kimentését nem fogadta el, őt rendbírással sújtotta, egyben az I.r. vádlott védelmének ellátása érdekében rendelte ki az új védőt. A kirendelt védő irattanulmányozása folytán 10.800 forint, a 2007. december 12. napjára kitűzött tárgyaláson való megjelenése folytán 1.800 forint költség merült fel (a két tétel a költségjegyzék 17. és 18. tétele alatt lett bejegyezve). Miután a meghatalmazott védő ezen az újabb, 2007. december 12. napján tartott tárgyaláson megjelent, a védő kirendelését az elsőfokú bíróság megszüntette, majd az ítéletben a kirendelt védő díjának megfizetésére az I.r. vádlottat kötelezte.

A Be.338.§ (2) bekezdése szerint a vádlott nem kötelezhető annak a bűnügyi költségnek a megfizetésére, amely nem az ő mulasztása folytán, szükségtelenül merült fel. A Be.281.§ (3) bekezdése határozza meg a megidézett, de a tárgyalásról távolmaradó védővel szemben alkalmazható eljárásjogi következményeket; e szerint a tárgyalást a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent védő költségére kell elhalasztani.

A fenti rendelkezések összevetése alapján az I.r. vádlott nem kötelezhető a védő kirendelésével kapcsolatos költség megfizetésére, ezért a másodfokú bíróság ennek összegével csökkentette az I.r. vádlottat terhelő bűnügyi költséget. Az elsőfokú bíróságnak különleges eljárás keretében kell újabb döntést hoznia a védő kirendelése folytán felmerült költség viseléséről.

A kifejtettek folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság perorvoslattal megtámadott határozatát részben a cselekmények minősítését, a II.r. vádlottal szemben kiszabott mellékbüntetést, a bűnjeleket és a bűnügyi költséget érintő részében a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

P é c s, 2008. április 29.

Dr.Makai Lajos s.k. a tanács elnöke, Dr.Halász Etelka s.k. előadó bíró, Dr.Tóth Sándor s.k. bíró

A Somogy Megyei Bíróság B.81/2007/26. számú ítélete a Pécsi Ítélőtábla Bf.I.39/2008/3. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - 2008. április 29. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

.Makai Lajos s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül: